

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke

Štev. 61.

V Ljubljani, torek dne 25. septembra 1917.

Leto I.

Vojna.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 24. septembra. (K. u.) Uradno razglašajo:

Na vseh bojiščih je položaj neizpremenjen.

Šef generalnega štaba.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 24. septembra. (K. u.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan:

Zapadno bojišče.

Armadna skupina prestol.
Ruprehta Bavarskega.

Na Flanderskem je dosegel popoldne artiljerijski boj na obrežju in od gozda Houthoulst do Westhock zopet silno moč. Na bojni fronti je ostalo bojno delovanje tudi ponoči in rano zjutraj naraščajoče, ne da bi sledili doslej angleški napadi. Dober učinek naše artiljerijske obrambe smo ugotovili na delovanju od nas obstreljevanih baterij. Uničili smo tudi več municijskih voz. Pri Lensu in St. Quentinu je oživel bojno delovanje. Katedralo v St. Quentinu uničujejo Francozi z nadaljnjim obstreljevanjem.

Armadna skupina nemškega cesarjeviča

Na mnogih odsekih aisenske fronte in v Champagni je naraščal ogenj večkrat do velike silnosti. Pri poizvedovalnih bojih je imel nasprotnik izgube. Pred Verdonom je bil popoldne in ponoči artiljerijski boj prav živahen. Tudi danes zjutraj je bilo živahno bojno delovanje na vzhodnem bregu Moze. Sestrelili smo 14 sovražnih letal. Poročnik Wüsthoff je dosegel 20. zračno zmago. Poročnik Kissienherth je sestrelil v zračnem boju 2 nasprotnika.

VZHODNO BOJIŠČE.

Fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Med plenom, ki smo ga dolili pri jakobštatskem mostišču je 55 topov, med temi je ena baterija z vprego in 2 težka topova s 26 do 28 centimeterskim kalibrom. V mestu samem smo dobili bogate zaloge, tudi kruh in moko. Severno od Baranowicza in zapadno od Lucka je delovala ruska artiljerija prav živahno.

Armadna skupina generalfeldmaršala von Mackensena.

V gorah severnozapadno od Focsani in ob Seretu živahno bojno delovanje in boji v predpolju. Kolodvor Galatz smo učinkovito obstreljevali.

Macedonska fronta.

Neizpremenjeno.

Prvi generalni kvartirni mojster:
von Ludendorff.

Razočaranje.

Trpko razočaranje — to je splošni vtisk o odgovoru Avstro-Ogrske in Nemčije na papeževo mirovno noto. Mnogo časa sta potrebovali avstrijska in nemška vlada, da sta s poplavo praznih besed zakrili svoje pravo mnenje, ki je vse prej kakor ugodno za sko-

rajsen mir. Oba odgovora se sicer skrbno izogibata priznanja, naj gre vojna svojo strahotno, krvavo pot dalje, nikjer ni povedano z jasnimi besedami, da po mnenju vlad centralnih držav še ni prišel čas, ko naj se prekine blaznost medsebojnega klanja in naj nadvladuje zopet trezni razum. Takšna oprezna sestava odgovora je res edina umetnost, ki jo razumevajo naši visokorodni diplomati in ki jo uporabljajo, kadar se hočejo izogniti pravih razlagi svojih izumetničenih izjav. Če pride kdo, in tolmači njihove izjave v njim neprijetnem zmislu, so hitro z dokazi pri rokah, da se mora ta in ta stavek razumeti tako in tako. Ker ravno ne govore jasno, zato lahko potem sučejo svoje besede na vse strani in jim podtikajo tisto, kar se jim zdi ravno primerno. Na takšen način sta sestavljena tudi avstrijski in nemški odgovor na papeževo noto. Pri nas bodo prišli oficialni tolmači not in bodo dejali: Glejte, iz vsake vrstice veje dih spravljivosti, zopet ponujamo nasprotnikom roko. Ali naši nasprotniki ne bodo razbrali iz odgovorov tega. In po vsej pravici. Papež se je v svoji noti doteknil konkretnih spornih točk sedanje vojne kakor belgijskega, balkanskega vprašanja, Alzacije-Lorene, avstrijskega ozemlja, kjer so naseljeni Italijani. Toda o vseh teh dejanskih spornih vprašanjih molčita odgovora kakor riba v vodi. Samo to priznavata oba odgovora, da je potrebna omejitev oboroževanja in da so potrebna razsodišča za meddržavna sporna vprašanja. To je vse! In to naj bo podlaga za mirovna pogajanja! Nobene besede o Srbiji, Belgiji, da navajamo le najtehtnejše sporne točke, nobene besede o samoodločevanju narodov, o miru brez aneksij. Iz obeh not se dobro čuti ponos trenutnih zmagovalcev, ki so pravkar dosegli na vzhodnem bojišču velike uspehe. Odgovor centralnih držav ne najde pri naših nasprotnikih prijaznega odmeva, o tem smo lahko prepričani.

In tako se je zopet sesulo upanja polno pričakovanje narodov v centralnih državah. Križev pot našega trpljenja ni prišel še do zadnje postaje, pred nami se odpira temna pot večje bede, kakor smo jo užili doslej. Ali so vladajoči krogi slepi, ali res ne vidijo neizmerne bede svojih narodov, ali so res tako slabo poučeni o obupnem razpoloženju svojih ljudstev. Z neizprosno doslednostjo se približuje čas, ko bo dejalo ljudstvo; dovelj je praznih besed, dovelj našega trpljenja, odlej si kujmo svojo usodo sami...

Kako naj verujemo zagotovilo centralnih držav, da je njihova vojna le obrambna vojna, ko vendar jasno vidimo — saj ni skoraj nikjer sovražnik na našem ozemlju — da se skriva za obrambo osvojevalni pohlep. In zaradi tega pohlepa bo padlo še žrtev brez števila, zaradi tega pohlepa peščice zblaznelih imperialistov bo umiralo ljudstvo od lakote.

Vse prokletstvo absolutističnega režima se je iznova jasno dokazalo. Če bi imelo ljudstvo pravico, da odgovarja, bi bila vsebina odgovora pač drugačna. Toda za njegovo usodo gre, a nihče ga ne vpraša po njegovem mnenju, po njegovih željah. Zastopniki ljudstva so izločeni od najvažnejših aktov, zastopnikom ljudstva obesijo nagobčnike, kadar bi morali govoriti najglasnejše. V Nemčiji so bili vladni krogi toliko previdni, da so improvizirali vsaj navidezno nekako sodelovanje ljudskih zastopnikov pri odgo-

voru na papeževo noto. Oni pred kratkim ustanovljeni odsek sedmorice, v katerem so zastopniki najmočnejših državnozborskih frakcij, se je posvetoval o odgovoru. Zdi se nam pa, da ni imel prav nobenega vpliva na končnoveljavno sestavo nemške izjave, ker ne moremo si misliti, da bi ta odsek, v katerem so tudi prav odločni zagovorniki miru brez aneksij, odobral tak odgovor. Ali nemška vlada bo sedaj lahko zavrnila vsak ugovor svojega ljudstva, češ, odgovor je sestavljen z vašim sodelovanjem. To je seveda hinavska igra, ali nerazsodni ljudje so povsod v večini, in ti bodo verjeli vse.

Slika iz petrograškega življenja.

»Tukaj si vse nasprotuje, vse je najostrejši kontrast«, piše Ludovik Naudeau v zanimivem petrograškem pismu pariškemu Tempsu. Revolte vzrastajo navadno iz tovarn, in nemogoče ni, da se pripravljajo tam že novi resni dogodki. Vse si nasprotuje, vse je zagonetno. Danes krvavi spopadi na ulicah, prasketanje pušk s streh in vozov, štirinajst dni pozneje ogromen »semenj«, ki celo mesto napolni z bučnim veseljem, z zastavami, cvetjem in lepo ozaljšanimi paviljoni na vseh koncih in krajih. Veliki, s cvetjem okrašeni avtomobili drdrajo kakor pustne kočije mimo nas, v njih čudno opravljeni ljudje, ki mahajo z zastavicami in plakati, ki ogovarjajo skupine ter se zopet vozijo dalje. Sto vojaških godb svira od jutra do večera. Ves svet se smeje ter se veseli življenja. Zakaj? Posojilo za svobodo je razpisano. Danes odvedejo Kameneva v zapor. Jutri ga vidite zopet sredi sovjeta, strastno govorečega množici. Istega dne slišite najbolj nasprotna mnenja, najbolj nasprotna nazore, najbolj nasprotno prognozo bodočnosti in to od ljudi, ki veljajo v gotovi meri kot poklicane avtoritete v takih vprašanjih.

Tujci, ki ne znajo ruski, govore o »hudodelstvih« socialističnih strank in so trdno prepričani, že od marca, da bo protirevolucija že v štirinajstih dneh slavila svojo zmago. Kako so prišli do tega prepričanja? Ker se, nezmožni ruskega jezika in nepoznavajoč rusko dušo, zabavajo le z vljudnimi Rusi, ki jim dvorijo v francoskem in angleškem jeziku ter na vse mogoče načine skušajo pred zavezniki diskreditirati novi režim.

Resnica je, da se ta neskončni, nepojmljivi in divje razburkani svet, ki predstavlja rusko revolucijo, vali kakor nov, še neznan ocean, katerega struje, vetrove in pečine še nihče ne pozna. Noben krmilar si ne upa, v ravni poti ploviti čez nevarno morje, vsak mora lavirati, poskušati, posluževati se ovinkov. To je vzrok, zakaj so najsmelejši voditelji vsak dan primorani, pomagati si iz zadrege z raznimi dvoumnostmi. Vsak mora na svojem stališču računati z gotovimi nepreračunljivimi podstrujami, ki ustvarijo mogoče povsem nov položaj.

Pripoveduje se, da so si gotovi tuji politiki, ki so nekaj revolucijskih tednov preži-

veli v Rusiji, domišljali, da so odločilno vplivali na potek stvari. Ravno tako si lahko domišlja potnik, ki je plovil nekje čez ocean, da je s svojim križarjem po morju izpremenil bivstvo morja. Kjer celo najmarkantnejše ruske osebnosti pojmi, da so le orodje in ne gonilna sila, kjer govorniki, ki z ruskimi masami govorijo naravnost v njih materinem jeziku, morajo priznati, da jih bolj rinejo naprej množice kakor oni sami morejo vplivati na ljudske mase — kaj naj opravi tam tujec, ki ne pozna slovanske duše, katerega besede se morajo šele tolmačiti?

Bolj kakor kjerkoli velja tukaj: človek obrača, bog pa obrne. — Vsaka individualiteta, tudi najmočnejša, se čuti majhno vzlic usodi, ki vlada v jasni obliki nad voljo neštevilnih posameznikov. »Veliki možje«, pravi Carlyle, »so le izvoljeno orodje večno izpremembo provzročajoče previdnosti«.

Politični pregled.

= **Iz državnega zbora.** Z Dunaja se dne 24. septembra brzojavno poroča: Na današnji konferenci načelnikov se je določil naslednji delavni načrt: Na jutrišnji seji se bo predsednik v svojem govoru spominjal umrlih poslancev dr. Damma in Stahla. Potem bo ministrski predsednik predstavil svoje novo ministrstvo ter obrazložil svoj program. Finančni minister bo predložil proračunski provizorij. Jutri popoldne se rešijo trije justični zakonski načrti, katere je gospodarska zbornica izpremenila. V sredo se prične proračunska razprava, ki bo trajala k večjemu tri dni (26 ur, vsak govornik bo smel govoriti le pol ure).

= **Nemški »Nationalverband«** je imel včeraj pod predsedstvom poslanca Doberniga plenarno sejo, na kateri je predsednik poročal o političnem položaju. Poslanec dr. Steinwender je utemeljeval naslednjo resolucijo: Nemški »Nationalverband« smatra za neobhodno potrebno, da vso svojo notranjo politiko podredi interesu države in nemškega ljudstva, ki je odvisna od izida vojne in od dosege častnega in trajnega mira. Isto stališče zahteva tudi od vlade. Nova uredba notranjih narodnopolitičnih razmer se dopušča le tedaj, če se ne ogroža naš narodni položaj niti pogoji za močno državo. Mi trdno vztrajamo pri dualistični obliki monarhije. Glede ureditve razmer med narodnostmi odklanjamo prevratne izpremembe ter smo prepričani, da se tudi ob vzdržanju kronovin zamorejo izpolniti zahteve narodnosti. Ta ureditev naj se izvrši različno po razmerah posameznih dežel. Najbolj je dozorelo vprašanje nove ureditve razmer na Češkem; uredi naj se tako, da se Čehom nič ne vzame, Nemcem pa z jamči samovlada in samouprava. Posebni državi v državi se morajo druge narodnosti ravno tako odreči, kakor se odrekajo Nemci. Naloga zakonodaje in vlade je, da se ugotovi neodložljivim gospodarskim in finančnim potrebam. Izboljšanje glede prehrane in preskrbe drugih potrebščin se ne more doseči s spremembo sistema. Izjava našteva potem naloge, katere ima rešiti državni zbor ter pravi končno, da bo »Nationalverband« svoje postopanje uredil po stališču, katero zavzame vlada. — Izjava je bila soglasno odobrena.

= **41 državnozborskih mandatov nezasedenih.** Od 541 mandatov poslanske zbornice je izpraznjenih 41 mandatov. Nemška skupina šteje 215 poslancev, slovanska 326 poslancev. 4 poslanci ne morejo izvrševati svojih mandatov zaradi vojnih razmer.

= **Poslanec ne sme biti agent svojih volilcev.** Poslanec dr. Lodgman pripravlja predlog, ki ga predloži v podpis vsem poslanecem. Predlog vsebuje zahtevo, naj se potom zakona zjamči neodvisnost članov državnega zbora. Poslanec Lodgman izvaja v svojem načrtu, da so poslanci sedaj pravzaprav agenti in posredovalci svojih volilcev v vseh mogočih zadevah. Zahteva se od poslancev intervencije v raznih uradih, za koncesije, dopuste,

oproščenje od vojaške službe, za razna imenovanja itd. Potom zakona naj se take intervencije prepovedo, prestopki prepovedi pa naj se odkazujejo državnemu sodišču. Kot kazni naj se določi za prvi prestopki svarilo na javni seji zbornice in globa do 1000 kron. V ponovnih slučajih pa naj izgubi poslanec svoj mandat.

= **Razkol v češki socialno demokratični stranki.** Poročali smo že, da se je pojavila v češko slovanski soc. dem. stranki opozicija proti delovanju strankinega vodstva. Voditelj opozicije je posl. Modraček, ki stremi po tem, da ustanovi za enkrat posebno frakcijo čeških socialno demokratičnih poslancev. Ti so: Modraček, Bechyne, Charvat, Habermann, Pik in Stejskal. Največjo zaslombo ima opozicija, ki si nadeva ime socialistično radikalne struje, v plzenskem okraju. V Plznu izhajajoča »Nova doba«, ki jo urejuje posl. Pik, je nastopila pred kratkim tudi za spojitve strokovnih organizacij socialističnega delavstva z organizacijami narodnih socialcev. To torej že kaže smer opozicionalcev in jim ne gre za radikalno socialistično delovanje, kakor n. pr. manjšini v Nemčiji, temveč jim gre za tesnejšo združitev z meščanskimi elementi. Opozicionalno gibanje gre v glavnem proti nastopanju stranke med vojno, ki je bilo po mnenju opozicije preveč patriotsko. Opoziciji tudi ni na tem, da poglobi razredni boj proletariata, temveč hoče ustvariti poseben češki socializem, ki ga opisuje Modraček kot socialistično združeno nacionalno organizacijo. Njihov radikalizem ni pravzaprav socialističen, temveč nacionalističen. Ker je češko delavstvo že od nekdaj zelo narodno zavedno, zato je pričakovati, da najde opozicija močno zaslombo v češkem proletariatu.

= **Boj proti dr. Šmeralu.** Iz Prage poročajo: Na Žižkovu je bil socialno demokratičen shod, na katerem bi bil moral referirati dr. Šmeral. Shod je bil razgnan, preden je mogel dr. Šmeral še govoriti. Enaka usoda ga je doletela tudi, ko je hotel govoriti na shodu v Piseku. Vse stranke so prišle na shod. Ko pa je stopil dr. Šmeral na govorniško tribuno in hotel referirati, je nastal tak vihar, da Šmeral ni mogel govoriti. Nemir je trajal četrte ure in sklicateljem ni preostalo drugega, kakor da razpuste shod.

= **Nemec o Nemcih.** V št. 258. dunajske »Arbeiter-Zeitung« piše Nemec iz rajha o Nemcih med drugim tudi tole: Če so danes obsovaženi Nemci že po vsem svetu, če ne bodo mogli desetletja po vojni zastaviti noge v tuje dežele, če se je celo pri zaveznikih prav občutno ohladilo navdušenje za obćudovanja vrednega vojaškega zaveznika, če nas gledajo v vseh petih delih sveta z zmesjo jeze in zaničevanja, tedaj so to zakrivali Vsenemci s svojo nezaslišano nadutostjo, tedaj je to zakrivil imperatorski glas, ali pravzaprav feldvebelski ton v obćevanju z vsakim, ki ni predpostavljen, in pa potrpežljivost, s katero prenaša resnično ljudstvo gospodstveno bivstvo tistih, ki si domišljujejo, da so obćladvalci sveta. Vojno dobimo le, če jo dobimo hkratu proti ententi in Vsenemcem. Mir, ki bi puščal Vsenemce in njihove oprode, junkerje in težke industrialce, v njihovih pozicijah moči, bi bil manj kakor premirje. Bil bi nadaljevanje gospodarskega in osebnega zaničevanja nemštva na vsem svetu. Nikar naj si ne domišljujejo, da pridejo preko obsovaženosti s svojim geslom: Naj nas sovražijo, samo da se nas boje. Ne more se letati po svetu kot divja zver. Prej ali slej nas pobije premoč. In nemško ljudstvo niti ne more živeti, če ne obnovi zopet svojega trgovskega prometa z ostalimi narodi. Ne more preživljati svojih mas brez izvažanja in ne more kljub vseh svojih »zmagoslavnih« trgovinskih pogodb izvažati, ne da bi bilo sprejeto zopet v družino narodov. Zelo pravična in upravičena sodba o nemškem izvoljenem narodu.

= **Nemški odgovor na papeževo noto.** Razpravljajoč o odgovoru Nemčije na papeževo mirovno noto, piše »Vorwärts«: Odgovor Nemčije se toplo zavzema za idejo razoroženja in mednarodnega razsodišča. Ne da se prikriti, da veje v tem oziru zares nov

duh, ki ustvarja nov položaj. Če se v sovrtažni tujini pojavijo glasovi, ki bi izjavili, da se za nemško noto skriva pruski militarizem, bi tak nazor ne odgovorjal dejstvu. Noto pokazuje pravo lice večine nemškega »rajhstaga« in zlasti pravo lice nemške socialne demokracije. Če tudi bi uspeh, ki ga nota zasluži, izostal, se bo vkljub temu moralo korakati naprej po začrtani poti. — Sodrug pri »Vorwärts« so veliki optimisti in oportunisti.

= **Nemčija podkupa.** Berlinski »Lokalanzeiger« poroča iz Rotterdama: Ameriški državni tajnik Lansing sporoča novo afero z brzojavkami, o kateri poroča Reuterjev urad iz Washingtona: Lansing objavlja vest, ki jo je poslal bivši nemški poslanik v Ameriki grof Bernstorff v januarju 1917 ministrstvu za zunanje zadeve v Berlinu. Vest je datirana z 22. januarja in se glasi: »Prosim, da odobrite izplačilo 50.000 dolarjev, da vplivamo na kongres, kakor že ob prejšnjih prilikah, potem korporacij, ki jih poznate in ki mogoče odvrnejo vojno. Obenem bom primerno deloval. Zelo umestna bi bila tudi uradna nemška izjava glede Irske, ker bi se z njo podprl tukajšnji irski vpliv.« Reuterjev urad pristavlja: Domneva se, da ima ameriški urad za zunanje zadeve še druge dokumente, iz katerih je razvidna vez med nemško propagando in irskim vprašanjem. Podpredsednik Marshall je govoril danes v kongresu o tem dogodku. Dejal je, da so s tem dokazom enkrat za vselej odpravljeni vsi dvomi Amerikancev o potrebi vojne. Nemška vlada je upala, da dobi vojno v Evropi in nas potem poniža in podjarmi. Oni, ki niso z vsem srcem za vojno, so v resni nevarnosti, da jih zadene sum, da so dobili del onih 50.000 dolarjev. Bernstorffova brzojavka — tako domnevajo v Washingtonu — je bila odposlana v Berlin najbrže s posredovanjem švedskega poslanstva. Ameriški zunanji urad trdi, da je Bernstorff z gotovostjo vedel začetek poostrene podmorske vojne mnogo prej, preden je bila Amerika obveščena. Med tem časom pa je neprenehoma zahteval, da hoče ohraniti Nemčija prijateljske razmere z Ameriko. —

= **Odgovora centralnih držav na papeževo noto in tujina.** V Švici je odgovor centralnih držav na papeževo mirovno noto zelo presenetil, ker ne pove prav nič onega, kar se je splošno pričakovalo in se izogiba vsake jasne določitve važnih posameznosti. Nizozemsko časopisje obžaluje, da ni nobenih določenih izjav, zlasti nobene izjave z strani Belgije. Katoliški »Tijds« odgovarja na vprašanje »Ali smo na poti k miru«, da je ta pot še prav daleč in da čaka optimiste še mnogo razočaranj.

= **Pašić v Rimu.** Pašić skoraj gotovo ni dosegel svojega namena, zaradi katerega je prišel v Rim. Italijani vztrajajo na svojih zahtevah in se sklicujejo na londonsko pogodbo. Pogajati se nočejo, temveč zahtevajo le brez-pogojno priznanje svojih zahtev. Značilna je izjava ministra Bissolati, ki je dejal, da Pašić doslej še ni dokazal svoje dobre volje napram Italiji. Pašić mora priznati najprej londonsko pogodbo, ki priznava Italiji istrsko in dalmatinsko obrežje Adrije. Potem pridobe šele Jugoslovani prijateljstvo Italije.

= **Italija in Srbija.** Iz italijanskega časopisja je jasno razvidno, da se je misija srbskega ministrskega predsednika Pašića v Rimu izjalovila. Italijanske nacionalistične stranke ne priznavajo opravičenosti srbskih aspiracij na vzhodno obalo Adrije ter izjavljajo, da je kriski pakt za Italijo sovražen in škodljiv.

= **Francoske čete na soški fronti.** »Neue Züricher Nachrichten« poročajo, da se je med Francijo in Italijo izvršila v zadnjem času izmenjava vojnih čet. Posamezni nezanesljivi italijanski polki so bili premeščeni na zapadno fronto, na soško fronto pa so prišle francoske čete.

= **Aleksejev in Ruski odstopila.** Kerjenskij je izdal dnevno povelje, v katerem

poudarja zasluge generala Aleksejeva, da se je upor Kornijlova mogel hitro udušiti, ter izjavlja, da je odstop generala Aleksejeva odobril. General Ruski je podal ostavko zaradi bolehnosti. Petrograški vojaški poveljnik pozivlje prebivalstvo, da takoj priglasi in odda vse orožje in strelivo.

— **Kerjenski predsednik republike.** Nevtralni listi poročajo, da je Kerjenski priglasi demokratični konferenci, ki se danes sestane, svojo kandidaturo za predsednika ruske republike.

Dnevne beležke.

— **Na naslov c. kr. dež. vlade!** V sedanjem času se bojuje hud boj proti prekupcem. »Kettenhandel« je več ali manj kazniv. To je prav in v redu. Zaradi tega vprašamo, kako je razumeti sledeče počenjanje: c. kr. dež. vlada ima v rokah petrolej. V Ljubljani dobe petrolejske cisterne firme Ant. Krisper, Šarabon, Perdan itd. Te firme so gro-sisti, ki naj razdele blago detalistom. Kolikor vemo, so te firme sl. c. kr. dež. vladi predložile natančen izkaz: komu bo se dal ta petrolej v nadrobno prodajo. C. kr. okrajna glavarstva pa so ovrgle te razdelitve in odkazale blago večjim trgovcem na deželi, ki ga naj zopet oddajo malim. Na pr. kranjsko okr. glavarstvo hoče, da dobi za tržiški sodni okraj petrolej R u e h (ki je bil že zaradi navijanja cen obsojen!), za kranjski okraj Dollenz, za škofjeloski okraj zopet en večji trgovec v Škofjiloki. Tako postopanje ni pravilno in podraži blago. V današnjih časih se mora skrbeti, da pride blago kar najbolj naravnost konsumentu v r o k e. Kje so gospodarski sveti, da bi v tem pogledu tudi pomagali ščititi konsumenta? Ščititi bogato trgovino, ki si je napravila milijone v vojni, to je vendar že preveč!

— **Sadni mošt.** Pišejo nam: Pod glavljem »Iz Hrastnika« se dopisnik v včerajšnji številki »Naprej« hujuje nad gostilničarji in jih imenuje »oderube«, ker prodajajo liter jabolčnika po 2 K. Temu dopisniku in vsem drugim naj velja v odgovor tale dopis, ki ga je dobil ljubljanski gostilničar 17. t. m. iz Moravč. Glasi se: »Sadnega vina je tu v izobilju, računajo ga pa (kmetje) že sedaj po 2 K liter. Najprimerneje je, da ga pridete sami pokušati, a bi se še ne mudilo, da zavre, ako ne bo potem cena druga (višja).« Upam torej, da iz tega vsakdo razvidi, kdo je kriv visoki ceni, ošabni producent ali ubogi gostilničar. Prav gotovo bi vsak gostilničar točil pijačo najraje po starih cenah, saj je preje neprimerno več zaslužil kot sedaj. Če zasluži danes pri litru vina 48 do 50 v. odgovarja to prešnjemu zaslužku kakih 6 do 8 v. Navijalci cen so torej producenti, a ne gostilničarji!

— **Obsojeni navijalci cen.** Ivan Rudolf, posestnik v Št. Vidu, je zahteval čezmerne cene pri prodaji vina. Obsojen je bil zaradi navijanja cen na 500 K globe, ob neizterljivosti na pet dni zavora. Razsodba se razglasi v občini. — Zaradi navijanja cen pri krompirju je bil obsojen posestnik Franc Anžič iz Dobrunj na 8 dni zavora in na 100 K globe. — Posestnica Mina Štorova iz Vodic je zahtevala za 1 kg jabolk 2 K. Obsojena je bila na 50 K denarne globe ali na dva dni zavora. — Ker so prodajale jajca predrago, so bile obsojene posestnice Marija Tomažičeva in Marija Medvedova iz Janežvega brda in Josipina Rolihova iz Zarečja, vsaka na 20 K globe.

— **Umrl je v soboto zvečer v Ljubljani** sodrug Iglič Franc, star 64 let. Sodrug Iglič je bil železničar v pokoji. Vedno je bil zvest pristaš stranke in strokovne organizacije. Naj v miru počiva!

— **Državni dolгови in papirnat denar.** Poročevalec proračunskega odseka poslanec Kraft je izdelal poročilo o državnih finančnih operacijah za čas vojne. Poročilo razpravlja o dosedanjih vojnih posojilih, ki znašajo 42 milijard, ter o nevarnosti, ki preti denarni vrednosti monarhije vsled zadolženja pri avstro ogrski banki. Vlada si je

pri banki za časa vojne izposodila 10.240.800.000 kron. To so — pravi poročevalec — sumljivi dolгови, ki vzbujajo opravičen sum, da so ti dolгови kriti le z novimi bankovci. Razvidno je, da z vojnimi posojili in davki ne moremo pokriti vojnih stroškov ter da smo še nadalje navezani na izdajo bankovcev. Trajno pa tako ne gre. Poslanec Kraft predlaga, naj se vlada pozove, da ne najema več posojil pri avstro ogrski banki, ki bi se morali kriti z izdajo novih bankovcev ter skrbi za to, da se vojna bremena v prihodnje pokrivajo brez nadaljnjega zviševanja množine bankovcev. To poročilo pride jutri v razpravo v proračunskem odseku državnega zbora.

— **Preskrba prebivalstva z obleko.** Današnja »Wiener-Zeitung« prinaša odredbo glede preskrbe prebivalstva z obleko. Že v začetku leta so ustanovili pri centrali za bombaž in volno oddelke, da se preskrbi ljudstvu potrebna obleka. Nakupili so mnogo blaga, ki ga oddajo po navodilu trgovinskega ministrstva podeželnim mestom za obleko. To blago tvori v zvezi s starimi oblekami, ki jih oskrbujejo deželna mesta takozvano blago za ljudske obleke. To blago dobe potrebni ljudje proti izkaznicam, ki jih izdajajo presojevalnice. Odredba odreja dalje tudi to, da se sme izdajati blago in perilo, ki je še v svobodni trgovini, le proti izkazu. Kdor odda staro obleko, zastonj ali za denar, pri zbiralnici starih oblek, dobi takoj izkaznico za nabavo enake obleke ali blaga za to obleko. Promet s starimi oblekami glede nakupa in prodaje se uredi posebej.

— **Žena — čevljarški mojster.** Gdč. Josipina Kapel, ki je naredila pred kratkim mojstrsko izkušnjo, je prevzela Trtnikovo čevljarstvo obrt.

— **Prva železniška prometna uradnica** je postala gdč. Andrejina Tomažičeva, bivša licejska abiturientka, hči nadučitelja v Lokavcu. Pri železniškem ravnateljstvu v Trstu je napravila izpit za prometno uradnico.

— **Nova promocija pomiloščenih poslancev.** Poslanec Alojzij Rašin, je bil pomiloščen, je bil v soboto na praški univerzi zopet promoviran za doktorja prava, ker je bil vsled obsodbe izgubil doktorat. Tudi dr. Kramar bo v kratkem zopet promoviran.

— **Ko so ga ustrelili, je bil pomiloščen.** »Lidove Noviny« poročajo: Domobranksko divizijsko sodišče v Krakovu je obvestilo te dni člane družine bivšega urednika nacionalno socialnega lista »Straz« Josipa Koteka, da je Kotek vsed amnestijskega odloka z dne 2. julija t. l. pomiloščen. Kotek je bil obsojen 23. decembra 1914 zaradi veleizdaje na smrt na vešalih, milostnim potem so izpremenili smrt na vešalih v toliko, da ga niso obesili, ampak ustrelili. In sedaj ko je mrtev, so ga pomilostili.

— **Ustanovitev gospodarskega sveta v Trstu.** Namestnik je odredil sestavitev posebnega občinskega gospodarskega sveta za Trst. Ta korporacija, ki bo obstojala iz zastopnikov vseh krogov prebivalstva in imela za člane tudi ženske, bo imela pravico posvetovalnega sodelovanja v vseh prehranjevalnih vprašanjih kakor tudi glede trgovine z živili, preprečenja navijanja cen in oderuštva. Dalje bo imel občinski gospodarski svet nalogo, da brez poziva izreka svoje mnenje in stavlja aprovizacijskim oblastim predloge glede zboljšanja aprovizacijskih razmer. Predpriprave za ustanovitev občinskega gospodarskega sveta so bile poverjene vladnemu komisarju tržaškega mesta. In kdaj pride gospodarski svet za Ljubljano?

— **Železniška nesreča pri Ptuj.** 19. septembra ob 1. popoldne je zadel na postaji Možgance pri Ptuj tovorni vlak v vojaški vlak. Mrtev ni nihče, pač pa je 9 oseb težko ranjenih.

— **Velika nesreča v rudniku.** Glasom brzojavnega poročila iz Budimpešte se je dne 19. septembra dogodila v premogokopu v Lupenyju velika nesreča. V rovu Ilona so se vneli plini; nastala je strašna eksplozija, ki je zahtevala mnogo človeških žrtev. Dosedaj so izkopali 59 mrtvih in 66 težko ranjenih. Reševalno delo se nadaljuje.

— **Prva avstro-ogrska-črnogorska broderska družba,** ki oskrbuje plovbo na Skaderskem jezeru in ki namerava po vojni oskr-

bovati plovbo po Jadranskem morju ima za ravnatelja — Nemca Rohmanna iz Nürnberga! Osnovna glavica družbe znaša 3 milijone kron. Družba razpolaga z 2 parnikoma in z 8 jadernicami.

Listnica uredništva.

Simon M. — V založbi »Napreja« v Idriji je izšel »Erfurtski program«. Vseh 5 zvezkov dobite v upravi našega lista. Tudi komunistični manifest je še v zalogi. — **Del. 14.** — Obrnite se na strokovno tajništvo, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. I. Tam Vam dajo pojasnila. Priporočamo Vam, da se organizirate, ker ni drugega izhoda kot dobra strokovna organizacija. — **Ivan R.** — 1.) Da; 2.) Da; 3.) Je težko odgovoriti v pismu; v listnici tu sploh ni mogoče. Obiščite nas. — **Korošec** — Naša uprava bo prav zelo hvaležna, če razširite list po Koroškem. Napišite naslove, onih, ki jim je list na ogled poslati. To je tudi dolžnost vsakega sodruha. — **D. T.** — **Trb.** »Brnski program« se imenuje narodnostni program avstrijske socialne demokracije. ki je bil 1. 1899. sklenjen v Brnu na strankarskem zboru. Proglašala nastopna načela: 1.) Avstrija naj se preuredi v demokratično zvezno državo; 2.) namesto sedanjih zgodovinskih kronovin naj se osnujejo samoupravne dežele, ki obsejajo vsak narod za se. Zakone daje in deželo upravlja narodna komora, ki se voli po splošnem, enakem in neposrednem volilnem redu; 3.) vsi samoupravni okraji enega in istega naroda tvorijo skupaj narodno enotno zvezo, ki urejuje svoje narodne stvari popolnoma samostojno; 4.) pravico narodnostnih manjšin varuje poseben zakon, ki ga ima skleniti državna zbornica; 5.) ne priznamo nobenih narodnih predprav, zato je tudi nečemo, da se pospešuje državni jezik; v kolikor je treba posredovalnega jezika bo določila državna zbornica. — Priporočamo Vam, da preberete »Razprave VII. rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke.« Cena 60 vin. Dobi se v naši upravi. — **N. N. 100.** — Šek je pismena nakaznica na vsoto, ki je vložena pri kakšni banki ali drugem denarnem zavodu.

Aprovizacija.

Sadje na rdeče izkaznice brez A štev. 501 do konca dobe stranke v sredo popoldne 26. t. m. na dvorišču šole na Ledini v Komenskega ulici. Na vrsto pridejo: od 2. do pol 3. št. 501 do 600, od pol 3. do 3. št. 600 do 700, od 3. do pol 4. št. 700 do 800, od pol 4. do 4. št. 800 do 900, od 4. do pol 5. št. 900 do konca. Vsaka oseba dobi en kg. Kilogram stane 40 v. Prinesite s seboj posodo in drobiž.

Sadje na rumene izkaznice B št. 1 do 300 dobe stranke v sredo popoldne 26. t. m. na dvorišču šole na Ledini v Komenskega ulici. Na vrsto pridejo od pol 5. do 5. št. 1 do 100, od 5. do pol 6. št. 100 do 200, od pol 6. do 6. št. 200 do 300. Vsaka oseba dobi en kilogram. Kilogram stane 40 vinarjev. Prinesite s seboj drobiž in posodo.

Krompir za deveti okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala krompir za deveti okraj v svojem skladišču na Dunajski cesti na nova rdeča nakazila v sredo dopoldne dne 26. t. m. Od 8. do 9. dopoldne dobe krompir stranke na nakazila št. 1 do 100, od 9. do 10. št. 100 do 200, od 10. do 11. št. 200 do konca. Krompir dobe le tisti, ki stanujejo v devetem okraju in spadajo pod mesto. Drugi okraji pridejo pozneje na vrsto. Vsaka oseba dobi 3 kg. — Kg stane 30 vinarjev.

Testenine na rumene izkaznice B. št. 1201 do konca dobe stranke v sredo 26. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo od 2. do pol 3. št. 1201 do 1350, od pol 3. do 3. št. 1351 do 1500, od 3. do pol 4. št. 1500 do 1650, od pol 4. do 4. št. 1650 do konca. Vsaka oseba dobi četrt kg. — Kg stane K 1.20. Vhod pri glavnih vratih.

Agitirajte za »Naprej!« Pošiljajte ga vojakom!

Zadnje vesti.

Italijansko vojno poročilo.

Dunaj, 24. septembra. Poročilo italijanskega generalnega štaba se glasi: Na celi fronti je bilo včeraj artiljerijsko delovanje. Pri napadu, ki ga je izvršil sovražnik v okraju Marmolata proti pozicijam, ki smo jih pred kratkim zavzeli, je imel nasprotnik občutne izgube. Naša zračna flotilja je napadla železniško črto v dolini Bača. Dopol dne je prišla naša zračna skupina skoraj neopaženo nad kolodvor v Grahovem, kjer je bil živahen promet, ter je vrgla nanj štiri tone bomb. Po noči je naša zračna ladija metala bombe na Podmelec, ki so napravile mnogo škode. Istodobno so naši letalci bombardirali sovražne čete v čepovanski dolini z vidnim uspehom. Dva sovražna letala sta padla goreča na tla, eno pri Cotičih, drugo pri Kalu na banjski planoti.

Italijansko časopisje o mirovni notah.

Lugano, 24. septembra. Agenzia Stefani objavlja besedilo avstroogrške in nemške mirovne note. »Osservatore Romano« (vaticansko glasilo) ne prinaša o notah nikakega komentarja. Drugi listi pa precej soglašajo v naziranju, da odgovor ne odgovarja italijanskim željam. Mnogi vodilni listi izjavljajo, da se zamore razpravljati o razoroženju, razsodišču in o idealnem življenju narodov še le potem, ko bodo izpolnjene teritorialne zahteve entente ter vprašanje glede ureditve Poljske, Belgije in Balkana. »Corriere della sera« pravi, da se iz odgovorov more čitati pripravljenost, povedati še več, čim se predlože centralnim državam nova in točnejša vprašanja.

Ruski odgovor na papeževo noto.

Curiah, 24. septembra. »Corriere della sera« poroča iz Petrograda: Ruska vlada bo na papeževo noto v najkrajšem času odgovorila. Uklonila se je s tem vojnosovražnemu pritisku delavstva in vojaštva.

Francija in mirovno vprašanje.

Paris, 24. septembra. (Agence Havas.) Pariško časopisje soglasno ugotavlja, da je odgovor centralnih držav na papeževo noto zgolj besedičenje, ter le z nova dokazuje, da se hočeta Nemčija in Avstro-Ogrska ogniti stvarnim vprašanjem. Zlasti molčanje o Belgiji obsoja te dokumente.

Amerika in odgovor centralnih držav.

New York 23. septembra. (Reuter.) V časopisju Združenih držav vlada glede odgovora nemškega cesarja na papeževo noto popolno soglasje. »Tribune« označujejo izvajanja nemške note kot hlinjene stavke, ki se cede vzvišenih misli, ter piše nadalje: Namen jim je, da prikrijejo nemška hudodelstva. Cesar pravi, ker sila ne more premagati pravice, naj mu bo dovoljeno, stopiti zopet kot enakoverden v krog narodov z zatrdilom, da so ideje o mednarodni uredbi človeške družbe, ki jih narodi visoko cenijo, postale njegova duševna last. Kaj pa je z vprašanji o Belgiji, Poljski, Srbiji in kaj z neodrešeno Italijo in Alzacijo-Loreno? Besede so prazne! — »World« piše: Nemška nota ne daje podlage, na kateri bi bilo mogoče skleniti mir.

Še tri leta vojna?

Bazel, 24. septembra. Listi poročajo iz Londona: V krogih entente vlada mnenje, da bo vojna trajala vsaj še tri leta. Tudi tovarne za strelivo so dobile v tem zmislu naročila.

Razno.

* »Messaggero« contra »Avanti«. Nacionalistični list »Messaggero« toži socialno demokratično glasilo »Avanti« zaradi obrekovanja, ker je le-ta trdil, da je prejel »Messaggero« od nekega Francoza po imenu Babiott poldrugi milijon frankov podpore v gotove namene.

* Tobačne nakaznice v Bosni. Sliši se skoraj kot slab dovtip, pa je vendar grenka resnica. V klasičnih deželah tobakarstva, v Bosni in Hercegovini, kjer ljudje začno prej kaditi, kakor znajo po koncu hoditi, se uvede že prihodnji mesec tobačne nakaznice. Kadilci dobe dnevno 12 in pol grama tobaka ali 10 cigaret. Vojaki dobe tobak in cigarete od erarja.

* Tudi vlade postajajo dražje. Vse postaja dražje in nič čudnega ni, da se podražujejo tudi ministrski kabineti. Francoski kabinet Painlevé stane Francoze po novem tarifu 1.470.000 frankov. Stane pa: petnajst ministrov s portfelji (komad po 60.000 frankov) 900.000 frankov; štiri državni ministri (po istem tarifu) 240.000 frankov; enajst državnih tajnikov (po 330.000 frankov). Še pred dvajsetimi leti je veljal tak kabinet 660.000 frankov. A v vojnem času je že tako: celo

nadomestki so sedaj dražji, kakor je bilo prej pristno blago.

* Deputacija gostilničarjev pri ministru Höferju. Z Dunaja poročajo: Minister za ljudsko prehrano general Höfer je sprejel deputacijo avstrijskih gostilničarjev, ki mu je izročila prošnjo glede preskrbe hotelov in gostiln z živili in premogom. Deputacija se je izjavila za uvedbo enotnega menia z določeno ceno. Minister je obljubil, da se bo posebna konferenca v uradu za prehrano posvetovala o tem vprašanju.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1'80, za dame K 1'50, za otroke K 1'20. Zaradi drage poštnine priporočamo se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

F. Z. Z. O. Z.

vabi tem potom vse člane na

redna

članska zborovanja

ki bodo

Za okrožje Sp. in Zg. Šiška:

4. okt. zvečer v gostilni pri Sternu začetek ob 8 uri.

Za okrožje Vič — Glince — Rožna Dolina:

6. okt. na Glincah v gostilni Amerika. Začetek ob 8 uri zvečer.

Za okrožje Tržič — Kovor — Krizé:

7. okt. v Tržiču pri Pelarju. Začetek ob 3 uri.

Za okrožje Udmat — Zelena jama — Moste:

9. okt. v Udmatu pri Pavšku. Začetek ob 8 uri zvečer.

Za okrožje Sodna ul. in Krakovo — Trnovo:

13. okt. pri Perlesu. Začetek ob 8 uri zv.

Za okrožje Jesenice — Sava — Kor. Bela:

14. okt. dop. ob 10 uri na Jesenicah pri Peklarju, pop. ob pol 3 pri Werglesu na Savi, pop. ob 5 uri na Koroški Be i pri Žumru.

Dnevni red na zborovanjih

1. Poročilo o poslovanju v letu 1916/17
2. Volitev delegatov in namestnikov;
3. Vojna zveza.
4. Predlogi in nasveti.

Občni zbor se vrši 21. oktobra v restavraciji južnega kolodvora v Ljubljani.

V Ljubljani, 20. septembra 1917

Nadzorstvo.

Načelstvo.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Šiška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana-Šiška, Kolodvorska ulica 56.
2. " Sodne ulice 4.
3. " Krakovski nasip 10.
4. " Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič-Glince, Tržaška cesta.
6. Vič-Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela-Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. julija 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadrušnike za 2.000.000 kron.

Zadrušnikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad K 20.400.
Dispozicijski . . . K 11.750.
Bolniški . . . K 15.000.
Pogrebni . . . K 1.000.
Penzijski . . . K 6.000.
Deležni . . . K 60.000.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a č l a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trešnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.